

ಕುವೆಂಪು : ನಾಡು – ನುಡಿ

ಡಾ.ಯೋಗೇಶ.ಎನ್.¹

‘ಯುಗದ ಕವಿಗೆ ಜಗದ ಕವಿಗೆ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂದಿಂದಲೇ

ಕೈಮುಗಿದ ಕವಿಗೆ ಮಣಿಯದವರಾರ್’

ಎಂಬ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮಾತುಗಳು ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್‌ಕವಿ, ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮಹಾನ್ ವಿಚಾರವಾದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರದ್ದು ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಚಿಂತನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವರದ್ದು. ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿದವರು ಕುವೆಂಪು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ಹರವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪ್ರಣಯ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಪುರಾಣ, ಸಮಾಜ, ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹಿರಿಮೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಾಡು, ನುಡಿ, ಕುರಿತ ಕವಿತೆಗಳು ಅವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೇಮ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಪ್ರೇಮ ಉಜ್ವಲವಾದದ್ದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾಜ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದವರು, ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಟ ಭಾರತೀಯರು.

ಯಾವೊಬ್ಬ ಕವಿಗಾದರೂ ತಾನು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಭೂಮಿಯ ಕುರಿತು ಯಾವ ಅಭಿಮಾನವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತದ್ದೇ ಅಭಿಮಾನ ತನ್ನ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರು ಕನ್ನಡದೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡವು

¹.ಸಹ ಸಂಪಾದಕರು, ವಿಶ್ವಕೋಶ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರವೋ, ಶಬ್ದವೋ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಜನಸಮುದಾಯದ ಅಂತಸ್ತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಕಳಕಳಿ ಅದಮ್ಯವಾದದ್ದು.

ಬಾಳುವುದೇತಕೆ ನುಡಿಯೆಲೆ ಜೀವ
 ಸಿರಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯ ಹಾಡೆ !
 ಸಿರಿಗನ್ನಡದೇಳಿಗೆಯನು ನೋಡೆ !
 ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯ ಮಾಡೆ

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕುವೆಂಪು. ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಕಣ್ತೆರೆಸಿದವರು ಜೇಮ್ಸ್ ಎಚ್. ಕಸಿನ್. ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವನಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕವನಗಳನ್ನು ಕಸಿನ್ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು “What is this stuff? ನಿಮ್ಮ ಮೈಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಸ್ವದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದು ಮಾತ್ರ ಸ್ವದೇಶಿಯಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬರೆದಿದ್ದೀರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ, ರವೀಂದ್ರರ ನಿದರ್ಶನ ನೀಡಿ “ನೀವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಸೃಜನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲಾರಿರಿ. ಅದು ನಿಮಗೆ ಪರಭಾಷೆ, ಹುಟ್ಟಿನೊಡನೆ ಬಂದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಸೃಜನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಅದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಓದುವ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, ಅದೆಂತಹ ನಗೆಪಾಟಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು” ಎಂದು ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. “ಆಗ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಸ್ವಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮವೂ ತರುಣ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ದುರ್ದಮ್ಯ ಸುಳಿವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಾನು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕುವೆಂಪು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕನ್ನಡ ಅಭಿಮಾನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೇಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಹಿಂದಿ ಅಥವಾ ಪರಭಾಷೆಗಳ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ, ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅರಿವಿನಿಂದ ಬಂದುವು. ಕನ್ನಡ ಬದುಕು, ಭಾಷೆ, ನೆಲ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಕವಿತೆ ರಚನೆಯಲ್ಲೂ ಹೊಸದೊಂದು ವಿಚಾರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕನ್ನಡ ಬದ್ಧತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

ದೇಶ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮ ಭಾರತೀಯ ಏಕತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗೊಂದಲ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಡೀ ದೇಶದ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಹೇರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ

ಕುರಿತು ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ದನಿಯೆತ್ತಿದರು. ೧೯೨೫ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಡಗೀತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯಂತಹ ಗೀತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಅಖಂಡದೃಷ್ಟಿಯೊಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕವಿತೆಯಿದು.

ಜೈ ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ

ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಭಾರತವನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತಮಾತೆಯ ಮಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾಡಗೀತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿತೆ ರಚಿತಗೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ; ಆಗಿನ್ನೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಭಾಗವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂದೇವಿಯ ಮಕುಟದ ಮಣಿ, ಗಂಧದ ಚಿಂದದ ಹೊನ್ನಿನ ಗಣಿ ಈ ಕನ್ನಡನಾಡು; ರಾಘವ ಮಧುಸೂದನ, ಕಪಿಲ, ಪತಂಜಲ, ಶಂಕರ, ರಾಮಾನುಜ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗ, ಪಂಪ ರನ್ನರ ಪುಣ್ಯಧಾಮ, ತೈಲಪ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜರು ಆಳಿದ ನಾಡು, ಕೃಷ್ಣ ಶರಾವತಿ ತುಂಗ ಕಾವೇರಿಯರ ವರರಂಗ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರುವ ಜಾಗ - ಹೀಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕುವೆಂಪು ಏಕೀಕರಣದ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು. ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿಯೇ 'ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ

ಕನಸು ನನಸಾಯಿತಿದೂ ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ ;

ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾನ್ ದಿಕ್‌ತಟದ್ವಜಪಟ !

ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೪೨ರ 'ಅಳುಕದೀ ಕನ್ನಡಂ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ

ಪಂಪರನ್ನರ್ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ
ಹರಿಹರಾದಿಗಳುಸಿರ್ ನಮ್ಮೊಳಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ
ಅಳುಕದೀ ಕನ್ನಡಂ, ಅಳಿಯದೀ ಕನ್ನಡಂ
ಉಳಿವುದೀ ಕನ್ನಡಂ !

ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು.

“ಏಕೀಕರಣದಿಂದಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ - ಏಕೆ ಇಡೀ ಭಾರತದ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದಿದ್ದರು ಕುವೆಂಪು. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಏಕೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ಅಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರಿಂದ ನೋಟೀಸು ಜಾರಿ ಮಾಡಿ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಕವಿತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದು 'ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕವಿತೆ.

ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ :

ಅಲ್ಲೊ ನಮ್ಮ ಕೂಗಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ
ಹರಸುತಿಹನು ದೇವಗಾಂಧಿ

ಮಂತ್ರಿಸಿಹುದು ಋಷಿಯ ನಾಂದಿ ;
ತನಗೆ ತಾನೆ ಋತಸ್ಯಂದಿ
ಅವಂಧ್ಯ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆ !
ಒರ್ವನಾದೊಡೋರ್ವನಲ್ಲ ;
ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವವಲ್ಲನೆ ?
ಹಿಂದದೊಂದು ಹಿರಿಯ ಕನಸು ;
ಇಂದು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಮನಸು
ಕೂಡಿ ಮೂಡಿ ನಿಂದ ನನಸು !
ತಡೆವುದೇನೊ ನಿನ್ನ ಕನಿಸು
ಒಣರುವಲ್ಲ ಜಲ್ಪನೆ ?
ಭುವನ ವಂದ್ಯ, ಕೇಳ್ ಅವಂಧ್ಯ
ಕವಿಯ ವಿಂಧ್ಯಕಲ್ಪನೆ !

ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ಹಿರಿಯ ಕನಸಾಗಿದ್ದ ಏಕೀಕರಣ ಇಂದು ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರ ಕನಸಾಗಿದೆ.
ಆದರೂ ಅದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕವಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮುಂದುವರೆದು.

ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಅಲ್ಲೊ ನಮ್ಮ ಬೂಟಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ !
ಇಂದು ಬಂದು ನಾಳೆ ಸಂದು
ಹೋಹ ಸಚಿವ ಮಂಡಲ
ರಚಿಸುವೊಂದು ಕೃತಕವಲ್ಲೊ
ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಯ
ವಜ್ರಕರ್ಣ ಕುಂಡಲ !

ಬೂಟಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ ತೊಲಗಿ ಹೊಸದೊಂದು ಸಚಿವ ಮಂಡಲವನ್ನು ಕುವೆಂಪು
ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಗಂಧಗಾಳಿ ತಿಳಿಯದ ಇಂದು ಬಂದು ನಾಳೆ
ಹೋಗುವ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿರುವುದು ಕವಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದೆ. ಆ
ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕರ್ಣಾಟಕದ ನಿತ್ಯ ಸಚಿವ ಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ

ನೃಪತುಂಗನೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ !
ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ !
ರನ್ನ ಜನ್ನ ನಾಗವರ್ಮ
ರಾಘವಾಂಕ ಹರಿಹರ
ಬಸವೇಶ್ವರ ನಾರಣಪ್ಪ
ಸರ್ವಜ್ಞ ಷಡಕ್ಷರ :

ಸರಸ್ವತಿಯೆ ರಚಿಸಿದೊಂದು
ನಿತ್ಯ ಸಚಿವ ಮಂಡಲ,
ತನಗೆ ರುಚಿರ ಕುಂಡಲ !

ಕವಿ ಮುಂದುವರಿದು

ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬುದೇನು ಹೆಸರೆ
ಬರಿಯ ಮಣ್ಣಿಗೆ
ಮಂತ್ರಕಣಾ ! ಶಕ್ತಿ ಕಣಾ
ತಾಯಿ ಕಣಾ ! ದೇವಿ ಕಣಾ
ಬೆಂಕಿ ಕಣಾ ! ಸಿಡಿಲು ಕಣಾ

ಹೀಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಕನ್ನಡಿಗರ ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದರು, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ, ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಭಾಷೆ, ನಾಡು ಎಂಬ ಸೀಮಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿದ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ಪರಿಭಾಷೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡವೆಂಬುದು ಬದುಕೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಬದ್ಧತೆ ಇತ್ತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯೊದಗಿದಾಗ ಕುವೆಂಪು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅವರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಸಾರುವ ಹಲವಾರು ಕವಿತೆಗಳಿವೆ.

ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರು ಎಂತಾದರೂ ಇರು
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೀ ಕನ್ನಡವಾಗಿರು
ಕನ್ನಡ ಗೋವಿನ ಓ ಮುದ್ದಿನ ಕರು
ಕನ್ನಡತನವೊಂದಿದ್ದರೆ ನೀನೆಮ್ಮಗೆ ಕಲ್ಪತರು !

ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಬೇರು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕವಿತೆ 'ಕನ್ನಡ ಡಿಂಡಿಮ' ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನ ಹೃದಯವನ್ನೂ ತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸುವಂತಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಾರಿಸು ಕನ್ನಡ ಡಿಂಡಿಮವ
ಓ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೃದಯಶಿವ
ಸತ್ತಂತಿಹರನು ಬಡಿದೆಚ್ಚರಿಸು
ಕಚ್ಚಾಡುವವರನು ಕೂಡಿಸು ಒಲಿಸು
ಹೊಟ್ಟೆಯಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಸು
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಳುವ ತೆರದಲಿ ಹರಸು

ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರೇಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ, ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಸ್ವಾರ್ಥಲಾಲಸೆಗಳು, ಜಾತಿಮತ, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ,

ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕ-ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ನಾಟಕ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೃದಯ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದು.

‘ಕ್ಷಯಿಸಿ ಶಿವೇತರ ಕೃತಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ
ಮೂಡಲಿ ಮಂಗಳ ಮತಿಮತಿಯಲ್ಲಿ’

ಎಂದು, ಶಿವೇತರ – ಅಮಂಗಳ ನಾಶವಾಗಲಿ ಎಂದರು. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋದಯವಾಗಲಿ ಎಂದರು.

ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವೆಂಬುದು ಭಾಷಾ ತ್ರಿಶೂಲ. ‘ಸಾಯುತಿದೆ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿ ಓ ಕನ್ನಡದ ಕಂದರಿರ ಹೊರನುಡಿಯ ಹೊರೆಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿ!’ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳು ಸಾಗಿದೆ. ಪರಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಅದರಿಂದಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಯುವಜನತೆ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

‘ಪಾರುಮಾಡೆಮ್ಮ ನೀ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ
ಪೂತನೀಯ ಅಸುವೀಂಟಿ ಕೊಂದ ಗೋವಿಂದ’

ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೀರಿ ಇಲ್ಲಿಯವರನ್ನು ನಿರ್ವೀಯರನ್ನಾಗಿಸುವ ಪರಿಭಾಷೆ ಪೂತನಿಯೆ ! ಅಲ್ಲವೆ. ‘ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರ ಸಂವೇದನೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇದಿರಾಗುತ್ತದೆ’. ಬೇರೆ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯೋಣ, ಜ್ಞಾನಬೇಕು, ಆದರೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಅಗತ್ಯವೇ? ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ, ವಿದೇಶಿಮೋಹಿಗಳಿಗೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಹಿಡಿಸದು.

ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯಿಂದಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ರಚಿಸಿದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಓ ಮಕ್ಕಳಿರಾ’, ‘ಸಾಕು ಈ ಬಲತ್ಕಾರ’ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

‘ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಜಲೊಟಿನ್ನಿನಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳೊಡ್ಡಿ
ವರುಷ ವರುಷವು ಕೋಟಿ ಕೊಲೆಯಪ್ಪಿರೇಕೆ?’

ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಗಿಲೋಟಿನ್ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದ ಬಗೆಗೆ ಮರುಕ-ಆಕ್ರೋಶ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬೇಕು, ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅನೇಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ, ಕುವೆಂಪುರವರ ಕೇಂದ್ರ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

“ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯೆತ್ತು; ನಿನ್ನ ಕೈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ !

ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಕೊರಳೆತ್ತು: ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಮೂಡುತ್ತದೆ !

ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಕಿರು ಬೆರಳೆತ್ತಿದರೂ ಸಾಕು, ಇಂದು ಅದೇ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯಾಗುತ್ತದೆ”

ಎನ್ನುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ, ನಾಡ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ, ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ನೀರು-ನೆರಳು-ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕುವೆಂಪುರವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ - ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ಅವರು 'ಕನ್ನಡ'ದ ಕುವೆಂಪು.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

೧. ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ - (ಸಂ, ಸಂ) ಡಾ. ಕೆ.ಸಿ. ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ
ಸಂಪುಟ ೧ ಮತ್ತು ೨ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
೨. ಗಂಗೋತ್ರಿ - ಕುವೆಂಪು ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ
ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು
೩. ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ - (ಪ್ರ.ಸಂ) ಪ್ರೊ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ
ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು
೪. ಕನ್ನಡದ ಹಾಡುಪಾಡು - ಡಾ. ಕೆ.ಸಿ. ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ
ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಬೆಂಗಳೂರು